

Projekt założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw

23.03.2017

4 stycznia 2017 – z inicjatywy Przewodniczącego Zespołu na rzecz Wspierania Przedsiębiorczości i Patriotyzmu Ekonomicznego zorganizowano **Okragły Stół** Warsaw Enterprise Institute – debatę na temat **przyczyn wzrostu składek**.

26 stycznia 2017 - *Raport WEI. Wyniki Okrągłego Stołu – nagły wzrost składek z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych* – zaprezentował identyfikację przyczyn wzrostu składek i **potencjalne rozwiązania proponowane przez uczestników rynku ubezpieczeniowego i organy nadzoru**.

- Wzrost składki z tytułu umowy ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w ostatnim czasie był **znaczący**.
- Według danych publicznie dostępnych średnia składka ubezpieczeniowa z tego tytułu wzrosła rok do roku (tj. od grudnia 2015 r. do grudnia 2016 r.) o **prawie 40%**. W obrębie całego europejskiego rynku ubezpieczeń był to wzrost o ok. 0,454 %.
- Problem ma **charakter krajowy**, dotyczy gospodarstw domowych i przedsiębiorców – zwiększenie opłat bezpośrednich i wzrost kosztów stałych w ramach prowadzonej działalności przez przedsiębiorców.
- Zidentyfikowano **kilka przyczyn** wzrostu składek ubezpieczeniowych.

- **Pomimo spadku ilości szkód** ilość i wysokość zasądzanych zadośćuczynień z tytułu szkód osobowych, wypłacanych na podstawie umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych **wzrasta**.
- **Można zaobserwować różnicowanie regionalne** wysokości zadośćuczynień w przypadkach identycznych lub bardzo do siebie podobnych.
- Przepisy prawa w zakresie instytucji zadośćuczynienia (art. 445 – 448 Kodeksu cywilnego) są **normami generalnymi, co powoduje brak przewidywalności zadośćuczynień**.

- Regulacje **nie zapewniają przewidywalności** wysokości zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej w ramach umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
- Brak **jednolitości orzecznictwa** w zakresie **wysokości** zasądzanych zadośćuczynień, co może stanowić naruszenie konstytucyjnej zasady równości wobec prawa.
- Istnieją **pozytywne doświadczenia legislacyjne** w ramach regulacji dotyczące szczegółowego określenia sposobów obliczania wysokości świadczeń.

Model 1
**dyskrecjonalna decyzja
sędziego**

Wysokość zadośćuczynienia jest ustalana przez sędziego w ramach orzekania w danej sprawie.

Np. Czechy, Rumunia, Estonia, Łotwa

Model 2
**Regulacje o charakterze
soft - law**

Wysokość zadośćuczynienia jest określana w oparciu o powszechnie dostępne dane przygotowane w oparciu o analizę orzecznictwa sądowego w podobnych sprawach. Brak mocy wiążącej.

Np. Austria, Francja, Niemcy, Włochy

Model 3
**Oparty o prawo
stanowione**

Wysokość lub sposób określania wysokości zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej jest uregulowana w treści aktu prawa powszechnie obowiązującego.

Np. Belgia, Dania, Holandia, Hiszpania, Wielka Brytania, Finlandia, Słowacja, Irlandia, Portugalia

- Państwa członkowskie UE wykazują tendencję zmierzającą do uregulowania kwestii zasad ustalania i wysokości zadośćuczynień **w sposób przewidywalny**, z wykorzystaniem modelu prawa stanowionego.

- **Zmiana do ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w celu:**
- **zahamowania** gwałtownego wzrostu składek ubezpieczeniowych i wpływ na ich stabilizację w przyszłości;
- **eliminacji wątpliwości interpretacyjnych** w związku ze stosowaniem przepisów obecnie obowiązujących;
- **ujednoczenia orzecznictwa** sądowego;
- **wskazania ogólnych i minimalnych zasad** obliczania wysokości zadośćuczynień z **utrzymaniem indywidualnych cech** dotyczących zdarzenia i osoby poszkodowanego;
- **utrzymania bez ograniczeń prawa do skorzystania z drogi sądowej**, z pełnym zabezpieczeniem interesów poszkodowanych.

- **Zapewnienia przewidywalności** sposobu obliczania i wysokości zadośćuczynień z tytułu szkód objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych poprzez:
 - **Skatalogowanie i usystematyzowanie przesłanek** ustalających zasadę i wysokość wypłacanego zadośćuczynienia na podstawie orzecznictwa i z wykorzystaniem dotychczasowego dorobku i opracowań grupy roboczej Komisji Nadzoru Finansowego.
 - Wprowadzenie rozwiązań pozwalających na **precyzyjne, metodyczne ustalenie rozmiaru szkody** niemajątkowej.
- Dookreślenie **katalogu osób** (najbliższych członków rodziny) uprawnionych do zadośćuczynienia w przypadku śmierci poszkodowanego.
- Doprecyzowanie roszczeń przysługujących pośrednio poszkodowanym.
- Zapewnienie zakładom ubezpieczeń dostępu do Centralnej Ewidencji Kierowców jako realizacja jednego z powtarzających się postulatów wymagających ingerencji ustawowej.

- **W oparciu o dotychczasowe orzecznictwo, ustalenie przesłanek w oparciu o które przyznawane i obliczane są zadośćuczynienia z tytułu szkód objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, w tym:**
- przypisanie każdej z przesłanek odpowiedniego znaczenia dla ustalenia wpływu na wysokość zadośćuczynienia w oparciu o wyliczenia statystyczne, aktuarialne i orzecznictwo.

- Wskazanie w treści ustawy następującego kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia:
 - **małżonek** zmarłego, który w chwili wypadku pozostawał ze zmarłym we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - **małoletnie dziecko** zmarłego, które w chwili wypadku pozostawało na utrzymaniu zmarłego;
 - **rodzice dziecka** niepozostającego w związku małżeńskim, którzy utrzymywali zmarłe dziecko.

- Proponowane jest rozważenie dookreślenia, iż osobom pośrednio poszkodowanym (tj. członkom rodziny bezpośrednio poszkodowanego) przysługuje **w przypadku naruszenia ich dobra osobistego** w konsekwencji zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową - roszczenie wyłącznie o zasądzenie odpowiedniej sumy pieniężnej **na wskazany przez te osoby cel społeczny**.

- Cel - umożliwienie uzyskania przez zakłady ubezpieczeń **prawdziwych i aktualnych informacji** dotyczących respektowania zasad prawa ruchu drogowego przez ubezpieczonego kierowcę.
- W konsekwencji możliwe będzie dokonanie **obiektywnego różnicowania składki** z tytułu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, tak, by składka ubezpieczeniowa płacona przez kierowców respektujących zasady prawa ruchu drogowego była istotnie niższa od składki ubezpieczeniowej płaconej przez kierowców nierespektujących tych zasad.

- Projektowana ustawa będzie regulowała przede wszystkim **szczegółowe zasady dotyczące ustalania wysokości zadośćuczynień** z tytułu szkód objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
- Projektowana ustawa będzie rozwiązaniem o charakterze **lex specialis** w relacji do systemowego rozwiązania kwestii zadośćuczynień umieszczonego w postanowieniach ustawy Kodeks cywilny.